

Woensdag 31 maart 1915 – ochtendeditie

Schadeloosstellingen voor door de Duitse autoriteiten in België en Noord-Frankrijk gedane rekwisities.

De minister van buitenlandse zaken brengt het volgende ter kennis van de belanghebbenden:

De Duitse regering heeft voor de regeling van de schadevergoeding, in verband met de in België en Noord-Frankrijk door de Duitse autoriteiten gedane rekwisities, een bijzondere commissie ingesteld, bestaande uit drie juristen en twee kooplieden. Deze commissie (de "Reichs Entschädigungs-Kommission") heeft tot taak zich met de belanghebbenden te verstaan, ten einde zo spoedig mogelijk hun eigendomsrechten op de door het militair bestuur gerekwireerde goederen te onderzoeken en het bedrag der te betalen schadeloosstellingen te bepalen. De commissie heeft haar zetel te Berlijn, W. Mauerstrasse 53.

Aan haar zijn, ter onmiddellijke onderzoeking, de reclamaties van Nederlandse belanghebbenden overgelegd, die aan het Duitse departement van buitenlandse zaken waren toegezonden. De verschillende facturen en opgaven, die door tussenkomst van het Nederlandse ministerie van buitenlandse zaken aan de Duitse regering zijn overgelegd, bevinden zich dus thans in handen der bedoelde commissie.

De Duitse regering beveelt Nederlandse belanghebbenden aan zich tot het verkrijgen van inlichtingen, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, rechtstreeks te wenden tot dr. Hickmann, voorzitter der commissie, aangezien de stukken, overgelegd om de eigendomsrechten te bewijzen, daartoe niet altijd voldoende zijn en

omdat de adressen der belanghebbenden er niet altijd duidelijk uit blijken.

Nu de Duitse regering de behandeling van deze aangelegenheid geheel in handen heeft gegeven aan een bijzondere, te dien einde ingestelde commissie, en belanghebbenden rechtstreeks, persoonlijk of per brief, hun belangen voor die commissie kunnen voordragen, bestaat er voor het ministerie van buitenlandse zaken voorlopig geen aanleiding verder zijn tussenkomst ten deze te verlenen.

De minister van buitenlandse zaken geeft daarom aan alle personen, wiens goederen in België of Noord-Frankrijk door de Duitse autoriteiten zijn in beslag genomen of gerekwireerd, in overweging, zich niet meer te wenden tot zijn departement, maar rechtstreeks tot de te Berlijn zetelende commissie.

Automobiel-ambulance voor gewonde Belgen.

Het Belgische comité tot aankoop van ambulance-automobielen, waarvan de oprichting dezer dagen bericht werd, onder erevoorzitterschap van baron Fallon, Belgisch gezant in Den Haag, en onder voorzitterschap van baron Roger de Douz de Fraula, heeft van de heer C. Thurkow een volledige ambulance-automobiel, ter waarde van 7500 gulden, ten geschenke ontvangen.

Voorts ontving het comité reeds verschillende giften, waaronder een van 500 frank, en verschillende van 100 frank.

Parijs, 30 maart. Officiële mededeling van hedenmiddag:

De Duitsers hebben het dorp Nieuwpoort en Laag-Nieuwpoort met artillerie beschoten. De schade aan de brug over de IJzer heeft niet veel te betekenen.

Sluis, 30 maart. Vanochtend vroeg zijn Engelse vliegers over Zeebrugge gevlogen en hebben daar verscheidene bommen geworpen. Het is niet te constateren of er schade is veroorzaakt. Langs de gehele kust zijn de vliegers beschoten.

Cichorei wordt thans in grote hoeveelheden in België voortgebracht. In Duitse bladen wordt dat gewas aanbevolen als een smakelijke groente, die om haar hoge ijzergehalte veel meer diende te worden genuttigd dan thans het geval is. Voor 25 tot 30 pfennig per pond zal de Belgische cichorei in Duitsland worden verkrijgbaar gesteld.

Woensdag 31 maart 1915 – avondeditie

Belgische vluchtelingen.

De behoeftige Belgische uitgewekenen, die nog te Nijmegen verbleven, 224 in getal, zijn hedenvoormiddag per extratrein naar het vluchtoord te Ede overgebracht.

Belgische kinderen.

Te Leiden is gisteravond uit Antwerpen, begeleid door een lid van het R. K. Huisvestingscomité, een aantal noodlijdende kinderen van burgerouders aangekomen. Zij zijn voorlopig in het gesticht De Voorzienigheid ondergebracht, om later bij gegoede families hier te lande te worden geplaatst.

Nunspeet.

Veel is er over de vluchtoorden geschreven en nog meer is er over gepraat. Gedurende mijn zwerftochten door Nederland, heb ik de gekste, de onwaarschijnlijkste vertelseltjes afgeluisterd, en ik was niet altijd bij machte ze met volledige kennis van zaken tegen te

spreken en terecht te wijzen. Nu bijzonderlijk dat de onbemiddelde vluchtelingen door de Nederlandse regering naar de kampen worden gestuurd, doen de zonderlingste geruchten weer de ronde in zoverre dat men een vluchtelingenoord bijna beschouwt als een bannelingenoord, waar het leven ondraaglijk is, waar de mensen slecht worden gevoed, waar zij alle vrijheid moeten derven, enz. enz., en het onmiddellijk gevolg hiervan is, dat er een groot aantal mensen op een dwaalspoor wordt gebracht en liever naar het andere einde der wereld zou vertrekken, dan gevolg te geven aan de uitnodiging van de regering.

In het belang van mijn arme landgenoten heb ik mij dus voorgenomen klaarte te brengen in deze zaak, en ik heb mij dezer dagen weer eens naar Nunspeet begeven, om de beschrijving, die hier volgt zo volledig mogelijk te maken. Ik heb opzettelijk Nunspeet genomen, omdat dit het oudste en grootste kamp is, en ook wel een beetje, omdat ik mij sedert maanden speciaal interesseer voor de kindertjes die in dit oord zijn ondergebracht.

De sympathieke regeringscommissaris, Dr. Hendrik Muller, ontving mij zeer hartelijk, leidde mij in het kamp rond en gaf mij volledige inlichtingen. Ik spreek hem hier mijn oprechte dank uit, ook namens al mijn landgenoten, want ik heb uit hun mond mogen horen, met hoeveel zorg en kiesheid hij hen met raad en daad bijstaat. Niets is hem te veel, hij is een vriendelijke raadgever voor de groten, een liefhebbende vader voor de kleinen en door allen wordt hij op de handen gedragen.

De heer Muller werd reeds in augustus 1914 door de regering gelast met het bouwen van het kamp Oldenbroek, dat betrekkelijk klein was in vergelijking met het vluchtoord Nunspeet. Het kon ongeveer 2500 mensen herbergen. Wie kon destijds vermoeden dat de stroom van vluchtelingen zo verbazend reusachtig zou zijn!

Het kamp te Nunspeet werd in oktober 1914 gebouwd in 24 dagen tijd, hetgeen een "tour de force" kan genoemd worden. Het terrein heeft een oppervlakte van 23 hectaren en men zal zich gemakkelijk de overgrote moeilijkheden kunnen voorstellen, wanneer men weet, dat die reuzenoppervlakte bestond uit hei en dennenbos.

Het terrein is onderverdeeld in vier naast elkaar gebouwde dorpen. Ieder dorp heeft woon-, eet-, was- en badzalen, bergplaatsen, keukens, kinderhuizen en een elektrische centrale. In het midden van het gehele terrein bevinden zich de R. K. Kerk, de woningen der geestelijken, het postkantoor, de winkel, de scholen en de speelplaatsen. Verder de werkplaatsen voor timmerlieden, kleermakers, smeden, schoenmakers, kappers enz. Bij de ingang van het kamp de woningen van dokter en provoost en twee hospitalen. Even buiten het dorp een barak voor besmettelijke zieken. Alles te samen genomen zijn er 83 gebouwen opgetrokken, het merendeel van grote afmetingen.

Ieder gebouw draagt de naam van een beroemd persoon en die naam staat met reuzenletters boven de ingang deur geschilderd. In het dorp I vinden wij de woonzalen Huygens, Vondel, Cats, Hooft, Huysmans, Hildebrand, Van Eeden, Streuvels, Van Deyssel, Multatuli; de eetzalen Jan de Wit, Egmont, Oldenbarnevelt. Verder de gebouwen Caledonië, observatiebarak voor twijfelachtige gevallen van besmettelijke ziekten en Kongo, het tehuis der door de Nederlandse politie opgebrachte vrouwen. Dit gebouw is omgeven door een driedubbele prikkeldraadversperring en dag en nacht bewaakt door Nederlandse soldaten, zodat de vluchtelingen niet in aanraking kunnen komen met het gevaarlijke goedje. Er verblijven trouwens slechts een tiental personen, waarvan het merendeel over enkele dagen vertrekt.

Het dorp II bevat de woonzalen Conscience, Leopold, Willems, Artevelde, Jordaens, Elisabeth, Albert, Maria, Emma, Juliana; de eetzalen Hendrik, Pauline, Brueghel.

Dorp III: De woonzalen Lemaire, Usselinckx, De Ruyter, de admiraals Van Galen, Evertsen, Tromp, Heemskerck, Barendts, Piet Hein, Wilhelmina; de eetzalen Coen, Botha, van Heutsz en Daendels.

Dorp IV: De woonzalen Rubens, Rembrandt, Van Dijck, Jan Steen, Buysse, Cort van der Linden, Loudon, Ort, Rambonnet, Treub, ,Bosboom, Posthuma, Pleyte; de eetzalen Sumatra, Java en Idenburg.

De kinderbarakken dragen de namen van Steyn, Kruger, Delarey, De Wet.

De namen Lemaire en Usselinckx zullen wel minder bekend zijn. Ziehier dus: Lemaire was de deelgenoot van Schouten op de beroemde tocht rond de zuidpunt van Amerika, waarna deze punt de naam kreeg van Schouten's geboorteplaats: Hoorn. Lemaire was ook een uitgewekene van Antwerpen in het jaar 1581, na de belegering der stad door de hertog van Parma.

Willem Usselinckx, ook een uitgewekene uit Antwerpen, was een groot koopman die de stoot gaf tot de oprichting der Westindische Compagnie.

Enige woorden over het bestuur van het vluchtelingenoord. Het algemeen hoofd is dr. Hendrik Muller, regeringscommissaris. Hij heeft onder zijn bevel; de 1^e luitenant-kwartiermeester Nijdam, adjunct van de regeringscommissaris, gelast met de voeding en tevens hoofd in het kamp.

Mr. Van Trotsenburg: Elektrisch licht, onderwijs en wegen.

Mr. De Koning: Kledingmagazijn en bewaarscholen.

De 1^e luitenant Tijmstra van het Oost-Indische leger: gebouwen en werkverschaffing voor mannen.

Dr. H. Schut Jr.: hoofd van de geneeskundige dienst. Deze heer heeft onder zich de HH. Dokters Roos, van den Bergh en twee Nunspeetse artsen, Drs. Schut Sr. en Verschoor.

De heer H. Zweegman, chef van het kantoor en de burgerlijke stand.

Verder zijn er 20 pleegzusters: twee dames voor het huisbezoek; mejrs. Van Lelyveld en Pierson, benevens enige dames bij afwisseling in het giftenmagazijn.

Het algemeen hoofd der scholen is de heer Loncke. Er zijn verscheidene onderwijzers, 4 nonnen en enige onderwijzeressen, allen Belgen.

Hoofd der bewaarschool is mevr. Forster uit Brussel. Deze dame is tevens bestuurster van de naaiwinkel en kleermakerij. Er werken op het ogenblik 500 vrouwen met de naald, totnogtoe enkel voor de behoeften van het kamp.

Er zijn 4 Belgische geestelijken, 1 Waal en 3 Vlamingen.

De bevolking bedraagt op heden 6500 inwoners, maar dat aantal verandert voortdurend, daar er bijna dagelijks vertrekken en andere in de plaats komen. Er zijn er vroeger reeds 9000 geweest en er is plaats voor 13.000.

Al die mensen worden kosteloos en uitsluitend gespijsd door de Nederlandse regering. Tot nu toe is er uitgegeven voor Oldenbroek en Nunspeet sedert 26 augustus 1914 ongeveer 550.000 gulden.

Na vorenstaande inlichtingen gelezen te hebben kan de lezer pas met kennis van zaken een wandeling door het kamp maken en ik verzoek hem mij te volgen.

Het is opvallend, dat de wegen naar en in het kamp zo goed zijn onderhouden; op enkele plaatsen geheel in hout aangelegd voor de vrachtrijtuigen, en nergens modderig. De vluchtelingen zorgen zelf voor het onderhoud van die wegen en het doet prettig aan, dat alles zo uiterst verzorgd te zien, bijzonderlijk wanneer men uit de interneringskampen der soldaten komt, waar alles modder is.

Wij bezoeken eerst enige woonzalen. Aan de ingangen zijn kleine perkjes aangelegd, afgezet met dennentopjes en versierd met witte kiezelsteentjes. Tot zelfs in de gangen der woonzalen vindt men die perkjes; zij geven het geheel onmiddellijk een aangenaam voorkomen. Overal ziet men spreuken in steentjes of halmpjes. Wij schrijven er enige af: Leve onze koning Albert – Heil koningin Elisabeth – Leve onze helden aan de IJzer – Leve koningin Wilhelmina – De dankbare vluchtelingen aan Nederland, enz. enz.

De slaapzalen zijn ruim aangelegd. Iedere familie heeft een afzonderlijk en goed afgesloten kamertje en het is gewoonlijk geheel geschikt op eigen initiatief van de bewoners. De bedden zijn even boven de grond opgetimmerd, de ene hoger, de andere lager al naar gelang de opvatting van de eigenaars. Ieder kamertje heeft ofwel een plankenvloertje ofwel een losse zandvloer die netjes wordt geharkt; verder bordjes met kookgerei, snuisterijen, prenten van ons vorstenpaar aan de wanden, enz. Verscheidene, ik zou haast zeggen het merendeel van die kamertjes is uiterst zindelijk: er zijn mensen die elke dag hun plankenvloertje schrobben! Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen treft men een slordig kamertje aan maar dan wordt er onmiddellijk op gewezen door de chef van het gebouw.

In elke gang vindt men blusapparaten en van vochtigheid of lekkende daken is absoluut niets te bespeuren. Tot de ventilatie toe is uitstekend.

De eetzaal zijn zeer ruim en uitstekend verwarmd. Overdag mogen de mensen er zich onledig houden met allerlei spelen of knutselwerk, maar er wordt voortdurend de hand aan gehouden, dat alles rein blijft en dat er zo min mogelijk gespuwd wordt. De Belgen vond ik hier gezellig bijeen, want het was geen etenstijd.

Wij kwamen in de schoolgebouwen, toen de lessen aan de gang waren. Het greep mij bijzonder aan toen de meisjes bij ons binnentreden begonnen te zingen; het klonk zo lieflijk in de kindermondjes:

Kleine, kleine moederke alleen
Kan van uw wiegske niet scheen ...

Mijn eigen lied!

En toen na afloop van dit melodietje er mij namens de vluchtelingetjes een mooie bloemenschoof werd toegereikt door een dodderig meisje, met een lief complimentje van dankbaarheid voor hetgeen ik voor de kindertjes deed, toen werd het mij te sterk en ik voelde een krop in de keel en tranen in de ogen.

Van de onderwijzers en onderwijzeressen vernam ik, dat alles best ging, dat er vorderingen werden gemaakt, maar dat het erg jammer was dat er nog zoveel kinderen waren, die nooit ter school waren geweest ... Er zijn nu 500 kinderen, die de lessen volgen en weldra zal dat getal gestegen zijn tot 800.

De waszalen nu, of liever de douchegelegenheden, want badzalen in de eigenlijke zin van het woord bestaan niet. De

regeringscommissaris geeft de voorkeur aan douches om de mogelijke besmettingen te vermijden en het systeem dat hier wordt toegepast, en dat dr. Muller leerde kennen in Suriname, wekte zeer mijn belangstelling. Het is trouwens allereenvoudigst. Een emmer, waaronder een brede sproeier is bevestigd, wordt met een touw naar boven getrokken, na gevuld te zijn. Een kettinkje in het bereik van de gebruiker verleent het water toegang tot de sproeier en de douche is klaar. Ook wordt er nu reeds druk gebruik van gemaakt en het zal wel nodig zijn er een groot aantal bij te voegen voor de zomer. Er zijn er thans 32.

De kinderruizen heb ik bewonderd. Neen, in geen enkel kinderruizen vond ik het zo. De houten beddenbakjes voor de kindertjes zijn natuurlijk uiterst eenvoudig, doch alles is zo praktisch opgevat en zo net en zo rein dat men waarlijk niets beters kan verlangen. Ieder kind ligt overigens in een afzonderlijk beschut plaatsje. Het is er ruim en zo luchtig mogelijk.

De keukens en de waszalen zijn we ook doorgelopen en overal kreeg ik de beste indruk, men voelt dat dit alles te danken is aan een groot organisatietalent ...

Het eten is er goed, zo goed zelfs, dat het personeel van het kamp geregeld meepeuzelt in plaats van naar huis te gaan. Dat zegt genoeg, dunkt me! De vluchtelingen koken zelf en dr. Muller vertelde mij hierover een aardigheidje. Toen de eerste vluchtelingen in Oldebroek aankwamen werd het eten verstrekt en bereid door de huzaren, dus was het veeleer de gewone soldatenkeuken. De heer Muller hoorde echter eens mopperen over het eten en ving o.m. de volgende woorden op uit de mond van een Waalse vrouw:

C'est de la cochonnerie!

De heer Muller repliceerde onmiddellijk:

Nu, doe het dan beter!

Het aanbod werd graag aanvaard en werkelijk, zegde mij de regeringscommissaris, het was beter. De Belgen hebben er een handje van!

Of ik nu ook klachten heb gehoord? Geen enkele! Of ik ook iets gezien heb dat mij niet in orde scheen? Ik moet bekennen van niet! Ja, zeker, er zijn overal ontevreden. Er zijn mensen, die, wanneer ze zouden mogen wonen in het koninklijk paleis, nog ontevreden zouden zijn. Men mag met zulke lieden niet generaliseren en dat is helaas maar al te dikwijls gedaan.

Een woordje nog om dit verslag te sluiten. Het oord Nunspeet wordt binnen een maand één grote lusttuin. Overal zijn keurige tuintjes, bloemenperken, vijvers, bruggetjes en prieeltjes aangelegd. De tulpen en hyacinten steken reeds hun kopje omhoog, de krokussen zijn reeds aan het bloeien en wanneer het gezaaide gras zal groen staan, wanneer de moestuinen en de aardappelvelden in volle bloei zullen prijken, dan zal Nunspeet niet alleen de grootste, maar ook de aangenaamste stad van de Veluwe zijn.

Emiel Hullebroeck

Berlijn, 31 maart. Officiële mededeling uit het grote hoofdkwartier:

Vliegers van de vijand hebben gisteren de Belgische plaatsen Brugge, Gistel en Kortrijk met bommen bestookt, zonder in militair opzicht schade aan te richten.

Te Kortrijk zijn door een bom in de nabijheid van het hospitaal een Belg gedood en een andere gewond.

Parijs, 31 maart. Officiële mededeling van hedenmiddag drie uur:

In de nacht van 29 op 30 dezer zijn de Duitsers voortgegaan zonder uitwerking de brug van Nieuwpoort te beschieten.

De oorlogstoestand.

Niets dan artilleriegevechten, zo meldde ons gisteren kortweg het grote Duitse hoofdkwartier. De Fransen geven enige nadere bijzonderheden. Niet zonder belang is het bericht dat de brug over de IJzer beschoten is en beschadigd. De opsteller van de officiële Franse communiqués bespaart zich de moeite om ons dit feit rechtstreeks te melden. Hij doet alsof wij het al lang wisten en zegt losweg: de schade aan de brug over de IJzer heeft niet veel te betekenen. Uit het verband blijkt, dat de brug bij Nieuwpoort is bedoeld, de Palingsbrug, zo wij ons niet vergissen.

Ligt er een waterweg achter een gevechtlinie, dan zal de vijand, zo hij er de kans toe ziet, nimmer in gebreke blijven de bruggen, die daarover leiden, onder vuur te nemen. De vernietiging van de bruggen belemmert immers de toevoer en, bij een geslaagde tegenaanval, de terugtocht. Dat hebben we kunnen zien bij de tegenslag door de Fransen bij Soissons geleden. De gezwollen Aisne sloeg de bruggen weg. De Fransen aan de overzijde van de rivier waren afgesneden van de hoofdmacht, geen reserves konden hen worden toegevoerd, hun linie van terugtocht was bedreigd, met moeite trokken zij over de rivier terug.

Bij Nieuwpoort is geenszins iets van die aard geschied. De brug schijnt slechts licht beschadigd en van een aanval der Duitsers op de troepen der bondgenoten, die aan de duinkant over de IJzer staan, horen wij niets.

Men schrijft ons:

De economische toestand van de bevolking te Antwerpen wordt met de dag ernstiger, zo zelfs, dat tal van middenstanders zich hebben aangemeld om in de omtrek op het land arbeid te verrichten, als het omspitten van de grond voor het planten van aardappelen, dat vanwege het Duitse gouvernement op grote schaal plaats vindt. Als loon wordt 2 cent per vierkante meter voor omspitten op een diepte van 40 cm betaald.

In het voorschrift omtrent het broodrantsoen is weer wijziging gebracht. Tot voor enige dagen was dit 2 kg per week en per hoofd. Sinds enige dagen is bepaald, dat dit rantsoen voor personen beneden de 16 jaar slechts 1 kg mag bedragen.

In Hoboken is het eveneens met de bevolking treurig gesteld. Sinds enige weken wordt daar aan 1100 huisgezinnen wekelijks 1300 frank als onderstand uitgereikt.

De rekvisities te Antwerpen.

Uit een kennisgeving van de Nederlandse minister van buitenlandse zaken, opgenomen in ons ochtendblad van heden, is gebleken dat de Duitse regering voor de regeling van de schadevergoeding in verband met de in België en in Noord-Frankrijk door de Duitse autoriteiten gedane opvorderingen een bijzondere commissie (de Reichs Entschädigungs-Kommission) heeft ingesteld, die tot taak heeft zich met de belanghebbenden te verstaan, ten einde zo spoedig mogelijk hun eigendomsrechten op de door het militair bestuur opgevorderde goederen te onderzoeken en het bedrag der te betalen schadeloosstelling te bepalen.

Hoe hoog de door de opvorderingen bij grote hoeveelheden ontstane nood, althans te Antwerpen, was gestegen, blijkt ons uit een rapport van de waarnemende voorzitter van de Kamer van

koophandel aldaar, de heer E. Castelein, welk rapport aan de voorzitter en leden van de Intercommunale Commissie te Antwerpen uitgebracht, de lezing ter kennisneming van wat een oorlog alzo over een land kan brengen alleszins waard is. De rekwisities hebben de voorraden uitgeput en de nijverheid in die mate verlamd, dat men te Antwerpen nog ver van de herleving van het economische leven verwijderd is, zoals in het rapport gezegd wordt.

Een onderzoek naar de volle omvang der opvorderingen was om verschillende redenen niet mogelijk, maar het onderzoek is toch gebeurd in verband met verschillende takken van handel, alhoewel men zelfs hier niet volledig kon zijn. Voorts wordt in het rapport, dat op 18 maart gedateerd is, opgemerkt, dat in strijd met de verzekeringen, welke voor twee maanden in formele en categorische bewoordingen door de meest gezaghebbende Duitse ambtenaren gegeven zijn, de opvorderingen, zelfs de geregelde, op enkele kleine uitzonderingen na, niet vereffend zijn. Ook was aan de maatregelen, welke ter regeling van de betwiste opvorderingen toegezegd worden, nog geen begin van uitvoering gegeven.

Daarop wordt het overzicht van verschillende opvorderingen gegeven. Wij vermelden daarvan de hoofdzaken en treffen dan de volgende cijfers aan: 40.000 ton kaas, 18.000 ton maïs, 40.000 ton gerst, gezamenlijk ter waarde van 18 miljoen frank; voorts voor 2.450.000 frank aan lijnzaad; voor omstreeks 5.000.000 F aan lijnkoeken (dit is de hoeveelheid, aanwezig bij de intocht der Duitsers); meer dan 4.000.000 F aan salpeterzure zouten; de gehele voorraad dierlijke en plantaardige oliën (bedrag niet te schatten); ongeveer 3.000.000 F aan petroleum en minerale oliën; bijna 6.000.000 F aan wol (november-januari opgevorderd); 10.000.000 F aan caoutchouc; 20.000.000 F aan koper (de opvorderingen dateren van de 1^e december); 1.150.000 F aan paardenhaar (opgevorderd op 15 december); 785.000 F aan ivoor, waarvan voor 334.000 F

toebehorend aan de staat (opgevorderd sedert 20 november); 500.000 F aan hout; 2.000.000 F aan cacao; 4000 zakken koffie (van de overige hoeveelheid van 966.000 zakken mag niets worden van de hand gedaan zonder uitdrukkelijke machtiging van de Duitse overheid); 2.000.000 F aan rijst; en 1.100.000 F aan wijn.

Het totaal van de bedragen, bij de vorige opsommingen betrokken, beloopt rond 85.000.000 F, waarvan ten hoogste 20 miljoen betaald zouden zijn. Van de overschietende 65 miljoen is voor een hoeveelheid ten bedrage van 60 miljoen zelfs de prijs nog niet vastgesteld. Overigens blijven de genoemde cijfers volgens genoemd rapport ver beneden de werkelijkheid, zelfs voor het merendeel der vermelde artikelen. Aldus is men in min of meer officieuze schattingen dan ook reeds tot bedragen van honderden miljoenen voor de opvorderingen gekomen. Wij hoorden van een bedrag van 300 tot 400 miljoen.

Bovendien is het merendeel van de niet opgevorderde waren, zoals het grootste gedeelte van het bovengenoemde artikel koffie, "geblokkeerd", d.w.z. dat zij zonder een bijna niet te verkrijgen machtiging van de Duitse overheid niet van de hand mogen worden gedaan. Het rapport beroept zich op deze staat van zaken, als het van een stagnatie in de Antwerpse handel spreekt, die bovendien wordt verscherpt door de ontstentenis van bijna alle verkeer en geregelde verbinding met het buitenland.

De voornaamste bedenkingen, welke in dit rapport ten aanzien van de opvorderingen worden geuit, zijn het gemis van een overeenkomst over de prijzen en de vertraging bij de betaling van de opgevorderde waren. Toch had de eerste proclamatie aan de Antwerpse bevolking waarborgen toegezegd voor de eerbied van de persoonlijke veiligheid en de eigendommen tegen de vervulling van de zijde der Antwerpenaren van de aan de bevolking van bezette

steden door de internationale overeenkomsten opgelegde verplichtingen.

Daarbij komt, dat toen in december aan België, dat reeds zoveel geleden had, een maandelijkse schatting van 35 miljoen frank, d.i. in het geheel 420 miljoen voor de vastgestelde periode van een jaar, werd opgelegd, de maandelijkse schattingen van 35 tot 40 miljoen verhoogd werden (in het geheel dus voor de termijn van 1 jaar van 420 tot 480 miljoen) op voorwaarde, dat een einde zou worden gemaakt aan het toen in zwang zijnde stelsel van opvorderingen, wat o.a. zijn uitdrukking vond in een bekendmaking van de gouverneur-generaal in België, waarin gezegd werd: "De vergoeding voor de in hun geheel opgevorderde of op de vorderen waren zal zo spoedig mogelijk worden geregeld tegen contante betaling, in papieren van waarde van de eerste soort of in een tegoed bij de Duitse banken."

De Belgische bevolking heeft zich aan haar verplichtingen gehouden en de 4 vervallen maandelijkse schattingen op het vereiste tijdstip opgebracht, 20 miljoen zijn daarbij meer betaald dan aanvankelijk was vastgesteld, maar de daarvoor verkregen voorwaarde – geen voorrecht – was niet nagekomen. Sedert de beloften in het begin van januari was er nog niets veranderd aan de opvorderingen bij grote hoeveelheden. De enkele reglementen, tot stand gekomen na de tussenkomst van de Getreide Commission, vormen een kleine uitzondering en zullen wellicht niet opwegen tegen de nieuwe opvorderingen. De prijzen worden niet vastgesteld, zegt het rapport verder. De verschuldigde miljoenen worden niet betaald. De beloofde commissie wordt niet in het leven geroepen. De officieel aangeplakte of mondeling plechtig gedane toezeggingen zijn in meer dan 2 maanden niet verwezenlijkt. Op een vraag van een Antwerpse firma ontving deze van het ministerie te Berlijn d.d. 10 maart het volgende antwoord: "De vraag wanneer en op welke wijze de betaling door de legeradministratie van de op vijandelijk bezet

gebied opgevorderde waren geregeld zal worden wordt nog overwogen. Voor de vaststelling van een algemeen definitief reglement is het niet mogelijk zich met de oplossing van een bijzonder geval bezig te houden.”

Nu is dan de in de aanhef genoemde Reichs Enschädigungs-Kommission benoemd, nadat er reeds ernstig sprake van was, vernamen wij, dat de bestendige deputaties op aandrang van de getroffen handelaars de 15^e april bezwaren zouden opperen tegen het betalen van de alsdan vervallende 40 miljoen der oorlogsschatting. Het zal mogelijk een wenk geweest zijn voor de Duitse regering om met de instelling van de commissie niet langer te wachten en ook de betaling van de opgevorderde waren niet nog meer naar de toekomst te verschuiven.

In hoeverre deze betaling nu zal geschieden en op welk tijdstip, bleek uit hetgeen van de opdracht aan de commissie is bekend geworden niet. In het aan de Nederlandse Staatscourant ontleende bericht stond daarvan tenminste niets vermeld.